Vlaams Parlement

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 689
van **JORIS NACHTERGAELE**
datum: 2 maart 2021

---

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Mestopslagplaatsen - Sensibilisering, regulering en handhaving

In Maarkedal vond op 23 februari 2021 een zware vervuiling plaats door een gescheurde, nieuwe mestzak. Daardoor vloeide er 100.000 liter vloeibare mest weg en die kwam terecht op nabije percelen en in de grachten van de Maarkebeek. Gelukkig reageerde de betrokken landbouwer snel, waardoor de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) adequaat kon ageren en de schade kon indijken. Dit concrete dossier en de gevolgen ervan worden nu van nabij opgevolgd door de VMM.

Zonder in te gaan op dit individuele geval, dienen we vast te stellen dat dergelijke breuken bij mestopslagplaatsen een immense impact kunnen hebben op de omliggende percelen, de waterkwaliteit en de biodiversiteit door de hoge stikstofwaarden en de grote omvang aan meststoffen die in zo'n opslagplaats kunnen worden bewaard. Vooral stevige vriestemperaturen, zoals die van midden februari, zetten aan tot breuken of scheuren.

Uiteraard worden de mestopslagplaatsen gereguleerd en vindt er eveneens handhaving plaats. In de eerste plaats moeten de mestopslagplaatsen voldoen aan de voorschriften van de VLAREM-wetgeving (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning), waarin minimumdrempels worden opgegeven waaraan zo'n opslagplaats moet voldoen. Daarnaast is ook de handhaving met betrekking tot mestopslagplaatsen een belangrijke pijler om een optimale bescherming tegen grote mestlozingen te garanderen. Volgens het Mestrapport 2020 werden er in 2019 393 omgevingscontroles op landbouwbedrijven uitgevoerd die focussen op mestopslag. Bij 37% werden inbreuken vastgesteld tegen de VLAREM-wetgeving. Frappant is vooral het verschil tussen de eerste en de tweede controle: bij de eerste controle was bijna de helft van de mestopslagplaatsen niet in orde.

1. Beschikt de VMM over cijfers omtrent de meldingen van mestlozingen door scheuren of breuken bij mestopslagplaatsen? Heeft de minister zicht op de hoeveelheid mest die daardoor in de natuur terechtkomt en de concrete impact ervan op o.m. de stikstofuitstoot?
2. Volstaat volgens de minister het huidige wetgevende kader rond de constructie van mestopslagplaatsen? Zijn extra veiligheidsverplichtingen nodig om potentiële gevaren op milieurampen in te dijken? Zo ja, aan welke soorten constructies en welke extra voorwaarden denkt de minister?
3. Hoe evalueert de minister de huidige handhaving? Acht zij het nodig om landbouwers en andere stakeholders meer te sensibiliseren of te informeren over de huidige wetgevende bepalingen?

ZUHAL DEMIR
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

ANTWOORD
op vraag nr. 689 van 2 maart 2021
van **JORIS NACHTERGAELE**

---

1. Tussen 2015 en 2020 werden bij de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) 10 meldingen met structurele problemen van mestkelders genoteerd en 4 problemen met mestzakken. Over deze periode werden 72 problemen met mestopslag waargenomen, vooral in 2019 en 2020. De volgende tabel toont alle incidentmeldingen met mest in die periode, ingedeeld volgens oorzaak.

Oorzaak	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**Totaal**
Gekantelde beerton		1		2		1	**4**
Mestlozing	16	25	29	66	50	29	**215**
Mestopslag	1	4		6	31	30	**72**
Overbemesting		1		2	3		**6**
Probleem mestkelder	1	1		2	5	1	**10**
Probleem mestzak	1		1	1	1		**4**
Verkeerd uitrijden		1			3	2	**6**
Totaal	**19**	**33**	**30**	**79**	**93**	**63**	**317**

De hoeveelheid mest die door dergelijke incidenten in de beek terechtkomt, kan niet becijferd worden. Dat deze lozingen impact hebben op de waterkwaliteit, staat buiten kijf. Verse mest betekent dat ammoniak in het oppervlaktewater terechtkomt, dat zich snel omzet naar nitraat. De norm voor nitraat zal daardoor meestal (tijdelijk) overschreden worden.

De dienst Handhaving van de Mestbank (Vlaamse Landmaatschappij, VLM) heeft de laatste 5 jaar 266 effectieve lozingen uit mestopslagen vastgesteld waarvan meer dan de helft uit bovengrondse opslagen van vaste mest. Verliezen uit ondergrondse mengmestopslagen zijn moeilijker controleerbaar. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een rioolcamera waarmee 58 inbreuken werden vastgesteld.

Oorsprong lozing	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Mestopslag vaste mest	27	26	22	36	34
Mestopslag mengmest	10	4	14	16	14
Mestopslag be-verwerking	6	5	7	9	11
Mestopslag op een perceel	3	0	4	5	10
Mestopslag verzamelpunt	1	1	0	0	1
Totaal	**60**	**45**	**64**	**85**	**70**

Bij lozingen gaat het om puntverontreinigingen waarbij op korte tijd een grote hoeveelheid nutriënten in de leefomgeving terechtkomt. De impact hiervan kan aanzienlijk zijn. Er zijn geen cijfers beschikbaar over de hoeveelheid mest die op deze manier in het milieu terechtkomt. Dat deze lozingen impact hebben op de waterkwaliteit, staat buiten kijf. Verse mest betekent dat ammoniak in het oppervlaktewater terechtkomt, dat zich snel omzet naar nitraat. De norm voor nitraat zal daardoor meestal (tijdelijk) overschreden worden.

2. De concrete uitwerking van de vereisten voor mestopslagplaatsen is opgenomen in bijlage 5.28 van Vlarem II. Het huidige wetgevende kader inzake mestopslagplaatsen is volgens mij aan een update toe. Dit kader dateert nog van de begindagen van Vlarem II. De bijlage bevat o.m. heel wat verwijzingen naar normen die achterhaald zijn en niet meer in voege zijn (bv. betonnormering).

   Bij mestopslagplaatsen voor mengmest signaleerde de afdeling Handhaving al eerder dat het systeem van peilputten om de lekdichtheid van mestkelders te monitoren geen afdoende techniek is. Er is ondertussen al studiewerk verricht inzake de constructievereisten van ondergrondse mestopslagplaatsen. De bedoeling is om alternatieven uit te werken voor het systeem van peilputten zodat de lekdichtheid van mestopslagplaatsen beter kan worden gegarandeerd.
   Deze studie en problematiek vormt de aanzet om mestopslagplaatsen verder te onderzoeken in een BBT-studie. De veiligheidsaspecten zullen hierin ook aan bod komen naast de technische, financiële en milieu-aspecten van de bestaande en nieuwe constructievereisten.

   Calamiteiten met tijdelijke mestopslagen zoals de gekende mestzakken of containers, komen gelukkig zelden voor. Maar de impact is steeds groot. VLM kent 114 mestzakken als onderdeel van de erkenningen van erkende mestvoerders. Het is niet bekend hoeveel mestzakken hiernaast nog in gebruik zijn door landbouwers of loonwerkers. De controles op de tijdelijke mestopslagen en de opslag op de kopakker zijn niet zo eenvoudig. Deze mestopslagen liggen immers slechts voor enkele dagen of weken op een perceel. Erkend mestvoerders voeren de mest aan terwijl de landbouwer of loonwerker de mest op de percelen brengt.

   Naar aanleiding van recente voorvallen met enkele mestzakken heb ik aan mijn diensten gevraagd om voorstellen uit te werken om zowel het risico op het voorkomen van problemen met mestzakken alsook de gevolgen van zulke incidenten te beperken. Ik denk hierbij aan een uitbreiding van de in het Mestdecreet opgenomen afstandsregels voor opslag van vaste mest op de kopakker naar mestzakken. Maar ook aan een verplichting van een periodieke keuring en het uitwerken van een code goede praktijk over het gebruik van mestzakken. Om de traceerbaarheid van deze meststromen en handhaafbaarheid van de mestzakken te garanderen ga ik na of onder meer de bestaande AGRGPS-app een oplossing kan aanbieden.

3. De toezichthouders van de Mestbank kunnen inbreuken vaststellen tegen alle vormen van lozingen van nutriënten uit mestopslagen alsook op de naleving van de VLAREM-voorwaarden voor mestopslag.
   Als onderdeel van omgevingscontroles bij landbouwbedrijven worden jaarlijks een 300 mestopslagen gecontroleerd. Dit hoofdzakelijk in gebieden met een minder goede waterkwaliteit. Het betreft vooral klasse 2 en 3 bedrijven. Daarnaast worden uiteraard ook alle meldingen over vermeende problemen met mestopslagen onderzocht.

   De toezichthouders van de afdeling Handhaving van het departement Omgeving voeren controles van mestopslagplaatsen uit naar aanleiding van hun controles bij RIE-veeteeltbedrijven, klasse 1-omgevingsvergunningen, de controles in kader van

de actie rond controles op nutriëntrijke vloeibare stromen in de veeteeltsector en klachten. Tijdens deze controles worden de mestopslagplaatsen getoetst aan de voorwaarden die in de VLAREM-regelgeving zijn opgenomen, of indien relevant aan de voorwaarden van de ammoniakemissiearme stalsystemen.

Informeren en sensibiliseren blijft belangrijk. De betrokken diensten hebben op regelmatige basis overleg met de sector waarbij dergelijke onderwerpen aan bod komen. Zo heeft de afdeling Handhaving van het departement Omgeving jaarlijks een overleg met landbouworganisaties om duiding te geven bij het eigen inspectieplan en de specifieke acties en studies. Ook tijdens dit overleg kan deze informatie met de sector worden gedeeld.

De Mestbank organiseert op regelmatige basis een overleg met de sector waarin ook de vaststellingen van de dienst Handhaving worden toegelicht met het oog op sensibilisering. Daarnaast bevat het jaarlijkse mestrapport van de VLM informatie over de resultaten van de controles van mestopslagen.